

VAIKUTTAMISTOIMIELINTEN TOIMINTASÄÄNTÖ

1. Toimintasäännön tarkoitus

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) tavoitteena on tarjota asukkaille vaikuttavia ja kustannustehokkaita palveluja sekä erinomainen asiakaskokemus strategian ja lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Asiakaskokemuksen kehittäminen edellyttää asukkaiden ja asiakkaiden mukaan ottamista palvelujen kehittämiseen. Hyvinvointialueen on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Vaikuttamistoimielinten toiminta toteuttaa strategian arvoja, jotka ovat arvostavan yhdenvertaisesti, vastuullisen vaikuttavasti ja ystävällisesti ammattitaidolla.

Vaikuttamistoimielimet ovat yksi hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskanavista. Varhan neljä vaikuttamistoimielintä ovat nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja monikulttuurisuusneuvosto.

Toimintasääntö on laadittu vaikuttamistoimielinten toiminnan edistämiseksi ja kehittämiseksi. Toimintasäännössä kuvataan vaikuttamistoimielimen lakisäätteiset tehtävät, jäsenten määrä ja valintaperusteet, järjestäytyminen ja toiminta sekä yhteistyö sidosryhmien kanssa.

Vaikuttamistoimielinten toimintaa koordinoi Varhan järjestämisen tulosalueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulosryhmä.

2. Toiminta-ajatus ja periaatteet

Varhan vaikuttamistoimielimet ovat hyvinvointialueesta säädetyn lain tarkoittamia osallistumis- ja vaikuttamistoimielimiä. (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32 §). Vaikuttamistoimielimet ovat poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomia. Vaikuttamistoimielimet eivät ole Varhan päätöksentekuelimiä, joten niille ei voi siirtää toimivaltaa eivätkä ne voi tehdä hallintopäätöksiä. Toimintaan ei suoraan sovelleta hallintosäännön määräyksiä.

Vaikuttamistoimielimet toimivat edustamansa kohderyhmän äänenä hyvinvointialueen päätöksenteossa.

3. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tehtävät

Varha huolehtii vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä ottaen huomioon myös esteettömyyden ja saavutettavuuden sekä muut vaikuttamistoimielinten toiminnan ja jäsenten tosiasiallisten osallistumismahdollisuuksien turvaamiseen liittyvät seikat.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue:

- osoittaa vaikuttamistoimielinten toiminnalle esteettömät kokoustilat ja huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä
- tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa ja koulutusta toiminnan tueksi
- huomioi vaikuttamistoimielinten näkemykset osaksi aluehallituksen, aluevaltuuston sekä lautakuntien ja jaostojen työtä pyytämällä lausuntoja, toimittamalla tarvittavat asiakirjat, tiedottamalla ajankohtaisista hankkeista sekä varaamalla vaikuttamismahdollisuuden päätösten valmisteluun
- tukee vaikuttamistoimielinten toimintaa viestinnällä
- huolehtii, että kokousten esityslistat ja pöytäkirjat ovat hyvinvointialueen verkkosivustolla kaikkien nähtävillä saavutettavasti

- resursoi hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten toimintaa taloudellisesti:
 - o maksaa kokouspalkkiot ja matkakorvaukset
 - o vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista
 - o osoittaa toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti

Hyvinvointialue nimeää vaikuttamistoimielinten toiminnasta vastaavat henkilöt (yhteyshenkilö, esittelijä). Yhteyshenkilön ja sihteerin tehtävänä on huolehtia kokoussihteerin tehtävien lisäksi muun muassa vaikuttamistoimielinten käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta yhdessä puheenjohtajien kanssa. Vaikuttamistoimielinten kokouksiin osallistuu tarvittaessa hyvinvointialueen asiantuntijoita.

4. Vaikuttamistoimielinten tehtävät

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toimintojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. (Laki hyvinvointialueesta 611/2021 32 §)

Lisäksi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hallintosäännön 28 § mukaan aluehallitus asettaa eri kieli- ja kulttuuriryhmien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi monikulttuurisuusneuvoston. Vaikuttamistoimielinten tarkoituksena on edistää alueen asukkaiden osallisuutta sekä huomioon ottamista hyvinvointialueen päätöksenteossa.

4.1 Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuuston tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta sekä huomioon ottamista hyvinvointialueen päätöksenteossa ja kaikissa nuoria koskevissa asioissa jo valmisteluvaiheessa sekä edistää viranomaisten, nuorten sekä nuorisojärjestöjen yhteistoimintaa. Nuorisovaltuuston tehtäväkenttänä ovat Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toimivaltaan kuuluvat asiat.

Nuorisovaltuusto:

- vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä nuorison ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta
- seuraa, että hyvinvointialue kehittäessään palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta lapsille ja nuorille
- edistää nuorison osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia maakunnassa
- tekee yhteistyötä muiden Varhan vaikuttajaryhmien, kuntien nuorisovaltuustojen sekä muiden yhteistyötahojen, kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
- ottaa kantaa, tekee aloitteita, valvoo nuorten etua, nostaa esiin epäkohtia parannusehdotuksineen, tekee ehdotuksia hyvinvointialueen hallitukselle sekä antaa lausuntoja pyydettäessä oman harkintansa mukaan lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään koskevissa asioissa
- kuulee asiantuntijoita ja/tai hankkii muun tarpeelliseksi katsomansa selvityksen käsiteltävänä olevaan asiaan
- edistää palveluja ja osallistumismahdollisuuksia koskevaa viestintää
- kokoaa alueen nuorten näkemyksiä mahdollisimman laajasti ja tuo niitä mukaan hyvinvointialueen kehittämistyöhön sekä päätöksenteon tueksi

- pitää yhteyttä Suomen muihin nuorisovaltuustoihin

4.2 Vanhusneuvosto

Vanhusneuvoston tehtäväkenttänä ovat Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toimivaltaan kuuluvat asiat.

Vanhusneuvosto:

- vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä ikääntyvän väestön ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta
- osallistuu suunnitelman tekemiseen ikääntyneen väestön tukemiseksi (VanhpL 5 §)
- seuraa, että hyvinvointialue kehittäessään palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta ikääntyville henkilöille
- laatii kannanottoja ja antaa lausuntoja vanhuksia ja ikääntyviä varsinaissuomalaisia koskevissa asioissa.
- edistää palveluja ja osallistumismahdollisuuksia koskevaa viestintää
- edistää kääntyvän väestön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia
- tekee yhteistyötä muiden Varhan vaikuttajaryhmien, kuntien vanhusneuvostojen sekä muiden yhteistyötahojen, kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

4.3 Vammaisneuvosto

Vammaisneuvoston tehtäväkenttänä ovat Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toimivaltaan kuuluvat asiat.

Vammaisneuvosto

- laatii kannanottoja ja antaa lausuntoja vammaisia ja pitkäaikaissairaita sekä heidän perheitään koskevissa asioissa
- seuraa, että hyvinvointialue kehittäessään palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta myös eri tavoin vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille
- edistää palveluja ja osallistumismahdollisuuksia koskevaa viestintää
- tekee yhteistyötä muiden Varhan vaikuttajaryhmien, kuntien vammaisneuvostojen sekä muiden yhteistyötahojen, kuten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa

4.4 Monikulttuurisuusneuvosto

Monikulttuurisuusneuvoston tehtäväkenttänä ovat Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toimivaltaan kuuluvat asiat.

- laatii kannanottoja ja antaa lausuntoja muun kielisiä ja kulttuurisia varsinaissuomalaisia koskevissa asioissa
- seuraa, että hyvinvointialue kehittäessään palveluja huolehtii niiden riittävydestä ja soveltuvuudesta myös eri tavoin muun kieli- ja kulttuuritaustan omaaville henkilöille
- edistää palveluja ja osallistumismahdollisuuksia koskevaa viestintää
- edistää muun kielisen ja kulttuurisen väestön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia
- edistää muun kielisen ja kulttuurisen väestön osallisuutta heidän palveluitaan koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa
- vahvistaa monikulttuurisuusosaamista Varhan toiminnassa
- tekee yhteistyötä kuntien ja seudun monikulttuurisuusneuvostojen ja järjestöjen kanssa

5. Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten kokoonpano ja nimeäminen

Hyvinvointialuelain (611/2021 32 §) mukaan aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Lisäksi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hallintosäännön 28 § mukaan aluehallitus asettaa eri kieli- ja kulttuuriryhmien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi monikulttuurisuusneuvoston.

Vaikuttamistoimielinten jäsenten nimeämiseksi Varsinais-Suomen hyvinvointialue on lähestynyt kuntia toukokuussa 2022 kirjeellä ja pyytänyt, että

- kunnan nuorisovaltuusto tai vastaava toimielin valitsee yhden jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen Varhan nuorisovaltuustoon
- kunnan vanhusneuvosto tai vastaava toimielin valitsee yhden jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen Varhan vanhusneuvostoon
- kunnan vammaisneuvosto tai vastaava toimielin valitsee yhden jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen Varhan vammaisneuvostoon
- kunta valitsee yhden jäsenen ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen Varhan monikulttuurisuusneuvostoon

Valmisteluorganisaatio kokosi tiedot yhteen ja toi ne aluehallituksen tiedoksi. Aluehallitus asetti 20.12.2022 kokouksessaan vanhusneuvoston, vammaisneuvoston ja monikulttuurisuusneuvoston ja nimesi kuhunkin viisi varsinaista jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Aluehallitus valitsi varsinaisista jäsenistä puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat. Aluehallitus asetti 24.1.2023 kokouksessa nuorisovaltuuston. Nuorisovaltuuston ensimmäisessä kokouksessa valittiin puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Vaikuttamistoimielimet asetetaan Varhan aluevaltuuston toimikaudeksi 2023-2025.

Mikäli kunnan nimeämä vaikuttamistoimielimen edustaja luopuu tehtävästä kesken kauden, uuden jäsenen valitsee loppukaudeksi kyseinen kunta omasta vastaavasta vaikuttamistoimielimestä. Aluehallituksen nimeämän jäsenen erotessa aluehallitus nimeää uuden jäsenen. Monikulttuurisuusneuvoston osalta kunta valitsee uuden jäsenen.

6. Kokous- ja toimintakäytännöt

Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimen kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Kokous on kutsuttava koolle vähintään viikkoa ennen kokousta. Esityslista julkaistaan Varhan verkkosivuilla viikkoa ennen kokousta ja lähetetään sähköpostilla kokoukseen osallistujille.

Varsinainen jäsen ilmoittaa sähköpostilla varajäsenelle, sihteerille ja esittelijälle, jos on estynyt osallistumaan kokoukseen. Siinä tapauksessa varajäsen osallistuu kokoukseen. Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuu kokoukseen. Puhe- ja läsnäolo-oikeus on varsinaisilla jäsenillä ja heidän estyessä varajäsenillä.

Kullakin Varhan vaikuttamistoimielimellä on vuoden aikana neljä virallista kokousta. Kokoukset ovat läsnäolokokouksia. Kokouksessa asiat käsitellään puheenjohtajan johdolla. Vaikuttamistoimielimet voivat kutsua kokouksiinsa tarvittavia asiantuntijoita.

Kokouspalkkiot ja matkakulut korvataan Varhan hallintosäännön mukaisesti.

7. Yhteistyö hyvinvointialueen ja kuntatason vaikuttamistoimielinten kanssa

Yhteistyön ja vuorovaikutuksen toteuttamiseksi hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet

- käyvät säännöllisesti kokouksissaan läpi kuntien vaikuttamistoimielimien kuulumiset
- saattavat tiedoksi hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten pöytäkirjat alueen kuntien kirjaamoihin

8. Voimaantulo

Toimintasääntö tulee voimaan, kun hyvinvointialueen johtaja on sen hyväksynyt.